
REKTOR

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

2022-01-10

Dnr C2021/849

Remiss: Stärkt fokus på framtidens forskningsinfrastruktur (SOU 2021:65)

Karlstads universitet, Kau, har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på rubricerad remiss och vill anföra följande.

Nationell forskningsinfrastruktur är en mycket viktig del i forskning och är ofta direkt avgörande för forskningens genomförande. Frågan om behovet av en genomlysning av organisation, styrning, prioritering och finansiering av forskningsinfrastruktur på nationell nivå har under lång tid påtalats av svenska lärosäten och Karlstads universitet ser positivt på att en utredning nu genomförts.

Utredningen beskriver dagens komplexa struktur och föreslår i grunden att mycket av det som redan är på plats bibehålls men även att utveckling måste ske, dock så anser Kau att betänkandet i flera stycken är otydligt vilket innebär att det är många delar i betänkandet som kommer att kräva fortsatta utredningar för att kunna leda till konkreta förslag och förbättringar.

Utredningen föreslår att den politiska styrningen av forskningsinfrastruktur bör utvecklas genom att "en långsiktig övergripande strategisk inriktning för forskningsinfrastruktur bör ingå i den forskningspolitiska propositionen", samt att denna "bör utvecklas för att möta såväl politiska behov som övriga aktörers behov av tydlighet och långsiktighet". För att uppnå långsiktighet föreslås att politiska partier ska ingå i forskningsberedningen i syfte att förankra inriktning och beslut redan på beredningsstadiet.

Karlstads universitet stödjer att forskningsinfrastruktur ska ingå som en naturlig del av den forskningspolitiska propositionen då forskningsinfrastruktur ofta är en avgörande förutsättning för att kvalitativ forskning ska kunna genomföras.

Samtidigt avstyrker Kau förslaget om att de politiska partierna ska ingå i forskningsberedningen. Beredningen som är en rådgivande funktion till regeringen består idag av ledamöter med stor sakkunskap om forskning och förutsättningar för att genomföra forskning. Det borgar för att den grundläggande tesen om forskningens frihet beaktas. En inblandning av politiska partier i beredningen riskerar att medföra ökad politisering och en direkt styrning av forskningen på ett sätt som inte gagnar Sverige som en långsiktigt ledande kunskapsnation.

När det gäller finansiering anser utredningen att de sätt som statliga myndigheter kan finansiera forskningsinfrastruktur på tillfredsställer de grundläggande behoven som finns men utredningen lyfter dock fram att forskningsinfrastruktur av särskilt nationellt intresse ska betraktas som samhällsinvesteringar och därmed finansieras via anslag beslutade av riksdagen. Karlstads universitet stödjer detta eftersom vissa större forskningsinfrastrukturer

är långsiktiga investeringar som lämpligen finansieras (både investering och drift) i särskild ordning.

Utredningen konstaterar att merparten av den nationella forskningsinfrastruktur som idag finns vid landets lärosäten organiseras genom direkt eller indirekt samverkan mellan lärosätena, ofta på frivillig basis. Utredningen bedömer att organisationen av forskningsinfrastruktur vid lärosätena, med undantag för MAX IV-laboratoriet och SciLifeLab, inte bör regleras i särskild ordning, en bedömning som Karlstads universitet delar. Karlstads universitet anser att det är avgörande för svensk forsknings framtid att utvecklingen av nationell forskningsinfrastruktur samordnas och utgår från de behov och möjligheter som forskningen identifierar.

Utredningen föreslår också att regeringen utvecklar sin styrning av relevanta myndigheter för att stödja lärosätena i deras samarbete kring forskningsinfrastruktur, exempelvis genom juridisk och förvaltningsmässig rådgivning. Karlstads universitet stödjer detta och konstaterar att det finns en avsevärd förbättringspotential gällande exempelvis Vetenskapsrådets roll i att underlätta för lärosätena att tillsammans ta ansvar för och driva utvecklingen av nationell forskningsinfrastruktur, både befintlig men även ny infrastruktur, exempelvis bör processen avseende behovsinventeringen för ny forskningsinfrastruktur utvecklas och tydliggöras.

Utredningen föreslår en sammanhållen organisation för digital infrastruktur för forskning och att verksamheten lämpligast bedrivs i myndighetsform. Kau håller med om att det finns ett stort samordningsbehov men tveksam till om en ny myndighet behövs. Om en sådan myndighet etableras så är det dock av yttersta vikt att det tydliggörs hur en sådan myndighet ska bedriva sin verksamhet i förhållande till andra myndigheter inklusive forskningsfinansiärer och lärosäten. Karlstads universitet vill dock påpeka att det igenom hela betänkandet finns en otydlighet i hur utredningen använder begreppen digital infrastruktur och e-infrastruktur, detta bör tydliggöras i nästa steg.

Utredningen föreslår även ett framtida inrättande av ny myndighet som ska ha huvudansvaret för finansiering av forskningsinfrastruktur av särskilt nationellt intresse. Myndigheten föreslås också få ansvar för den ovan nämnda verksamheten inom digital infrastruktur. Tillskapandet av en myndighet med ansvar för forskningsinfrastruktur skulle medföra att Vetenskapsrådets roll som finansiär enbart skulle beröra forskning och ej inkludera parallella satsningar på forskningsinfrastruktur. Därmed går utredningen rakt emot sin egen bedömning att forskning och forskningsinfrastruktur är tätt länkade till varandra, Kau avstyrker bestämt detta förslag.

När det gäller internationella samarbeten kopplade till satsningar på forskningsinfrastruktur anser Kau att det är rakt igenom hela betänkandet är för lite behandlat. För att forskningen ska kunna bidra till att möta de globala samhällsutmaningar vi står inför kommer internationella samarbeten vad gäller satsningar på forskningsinfrastruktur bli än viktigare i framtiden.

I detta ärende har Johan Sterte beslutat och Håkan Spjuth varit föredragande. Thomas Blom, prorektor, Margareta Friman, prorektor, Anne-Christine Larsson Ljung, universitetsdirektör, och Elvira Skoglund, studentkårens ordförande, har varit med om den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.